

MUHASEBE MESLEK ETİĞİ ALANINDA YAPILMIŞ ÇALIŐMALARLA YÖNELİK BİBLİYOMETRİK ANALİZ¹²

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF STUDIES IN THE FIELD OF ACCOUNTING PROFESSIONAL ETHICS

Nazan GÜNGÖR KARYAĞDI * *Kadir GÖKOĞLAN* **

Araştırma Makalesi / Geliş Tarihi: 28.12.2022

Kabul Tarihi: 07.02.2023

Öz

Bu çalışmada, muhasebe meslek etiği alanında yapılan akademik çalışmaların incelenmesi ve literatüre sundukları katkının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu bakımdan çalışma, muhasebe meslek etiği çerçevesinde yapılan çalışmaları kapsamaktadır. 2000-2022 yılları arasındaki çalışmalar dikkate alınarak çalışma verileri Web of Science arama motorunda ilgili anahtar kelimeler kullanılarak taranmış ve arama sonucunda toplam 268 makale çalışması bulunmuştur. Söz konusu çalışmalar VosViewer programından faydalanılarak incelenmiş, analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmanın sonucunda muhasebe meslek etiğine yönelik çalışmaların günümüze yaklaştıkça azaldığı tespit edilmiş olup muhasebe eğitiminde ise etik kavramının daha fazla kullanıldığı, muhasebe meslek etiğine yönelik çalışmaların en çok 2021 yılında olduğu, çalışmaların genellikle ABD’li yazarlar tarafından yapıldığı göze çarpmaktadır. Bu alanda Türkiye’den 4 çalışmanın varlığı dikkat çekici bir durumdur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Etik, Meslek Etiği.

JEL Sınıflaması: M40, M41, M49.

Abstract

This study aims to examine academic studies in the field of accounting professional ethics and to reveal their contribution to the literature. In this respect, the study covers the studies carried out within the framework of accounting professional ethics. Considering the studies between the years 2000-2022, the study data was scanned using the relevant keywords in the Web of Science search engine and a total of 268 article studies were found as a result of the search. These studies were examined, analyzed, and interpreted by using the VosViewer program. As a result of the study, it has been determined that the studies on accounting professional ethics have decreased as we approach the present day, and it is striking that the concept of ethics is used more in accounting education, the studies on professional accounting ethics are mostly in 2021, and the studies are generally made by authors from the USA. The existence of 4 studies from Turkey in this field is a remarkable situation.

Keywords: Accounting, Ethics, Professional Ethics.

JEL Classification: M40, M41, M49.

¹ **Bibliyografik Bilgi (APA):** FESA Dergisi, 2023; 8(1) ,165-175 / DOI: 10.29106/fesa.1225519

² Bu çalışma 3-4 Aralık 2022 tarihinde II. Uluslararası Rahva Teknik ve Sosyal Araştırmalar Kongresinde sunulan özet metnin genişletilmiş halidir.

*Dr., Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü ngkaryagdi@beu.edu.tr, Bitlis, Türkiye, ORCID:0000-0003-3938-4147

**Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, kadir.gokoglan@dicle.edu.tr, Diyarbakır-Türkiye, ORCID: 0000-0001-6397-8477

1. Giriş

Son zamanlarda önemi daha da artan muhasebe mesleği, küreselleşmenin etkisiyle ekonomik, sosyal ve teknolojik ilerlemelere bağlı olarak sürekli gelişmektedir. Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin toplumun büyük bir kısmını ilgilendirdiği ve toplumun ekonomik refahını da büyük ölçüde etkilediği görülmektedir. Bu gerçeğe bağlı olarak topluma hizmet sunan muhasebe meslek mensuplarının sorumluluklarının artacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Mesleği icra edenlerin bilgi ve deneyimleri mesleğin toplumdaki itibarının korunması açısından yeterli olmamaktadır. Bilgi ve deneyimin yanı sıra mesleği icra edenlerin meslek etiğinin gerektirdiği etik kurallara göre çalışma prensibine sahip olmaları gerekmektedir. Toplum meslek mensuplarından, yasalara, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine, toplumun değer yargılarına uygun hareket etmesini beklemektedir. Bu sebeple, muhasebe mesleğinin sorumluluğunu üstlenmiş meslek mensupları toplumun değerlerini ve beklentilerini göz önünde bulundurarak şeffaf, güvenilir, doğru ve gerçeğe uygun bilgileri sunmak için çaba göstermelidir. Meslek mensuplarının bu çabası, meslek etiğinin bir gereğidir. Mesleki olarak kimi zaman etik ikilemlerle karşı karşıya gelen muhasebeciler, ahlaki gelişim düzeyleri ve etik kurallara bağlılıklarıyla bu sorunları aşabilmektedir. Ahlaki gelişimin sağlanması ve iyileştirilmesinde muhasebe meslek etiğinin rolü oldukça büyüktür. Bu sebeple konuya ilişkin yapılan akademik çalışmaların sayısı giderek artmaktadır.

Bu kapsamda çalışmada öncelikle muhasebe meslek etiği ile ilgili kavramsal bilgilere yer verilmiş sonrasında ise muhasebe meslek etiğine ilişkin yapılan akademik çalışmalar incelenmiştir. Analizler sonucunda ise yapılan çalışmalara ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

2. Kavramsal Çerçeve

Günümüzde birçok mesleğin icra edilmesinde sorumluluk bilincinin benimsenmesi ve etik kuralların temel alınarak hareket edilmesi büyük önem taşımaktadır. Toplumda mesleklerle güven ve saygı duyulmasının temelinde meslek mensuplarının etik ilkelere uyması yatmaktadır. İş hayatında başarıların elde edilmesi, sağlıklı ilişkilerin kurulması, mesleklerin belirli kurallara göre düzenlenmesi ve mesleklerle belli bir kişilik kazandırılması etik değerlerle sağlanmaktadır (Celayir, 2019:200).

Meslek etiği kavramı, herhangi bir mesleğe ilişkin ortaya konulan ve uyulması gereken kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır (Daştan, 2009: 284). Başka bir tanıma göre ise meslek etiği, mesleki faaliyetleri yerine getirirken bireylerin karşı karşıya gelmesini engelleyen ve birbirleriyle uyum içinde çalışmasına katkı sağlayan davranışların tümüdür (Çil Koçyiğit vd., 2017: 179). Bu kapsamda her meslek kendi meslek gruplarıyla ilgili usul ve kuralları belirleme eğilimindedir (Güredin, 2010: 106). Bir faaliyet döneminde finansal nitelikteki olayların kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, analiz edilmesi ve yorumlanarak raporlanması şeklinde tanımlanan muhasebe ve muhasebe mesleği söz konusu mesleklerden biridir. Muhasebe mesleği kapsamında yer alan ve muhasebe bilgi sistemiyle ilgilenen meslek mensupları genel olarak; serbest muhasebeciler, yeminli mali müşavirler, bağımsız denetçiler, kamuya hizmet sunan danışmanlar, denetçiler, vergi uzmanları; gerek kamu gerekse özel sektörlerde çalışan muhasebe ve finans müdürleri, uzmanları, personelleri, muhasebe alanında eğitim veren akademisyen ve öğretim görevlilerinden oluşmaktadır (Uyar vd., 2015:238). Bu bilgiler ışığında muhasebe meslek etiği, muhasebe meslek mensuplarının faaliyetleri yerine getirirken ortaya çıkabilecek aksaklıkları göz önünde bulundurarak faaliyetlerin yürütülmediği hallerde, dönemlerde kanuna uygun işlem yapılmasını, toplumun değer yargılarının ön planda tutulmasını ve topluma güvenilir bilgi sunulmasını sağlayan kurallar bütünüdür (Daştan, 2009:285).

Muhasebe meslek mensuplarının sorumlulukları sadece müşterilere karşı değildir. Muhasebe meslek mensuplarının çok geniş kitlelere karşı sorumlulukları bulunmaktadır. İşletme sahipleri, ortakları, bireysel ya da kurumsal yatırımcılar, çalışanlar, işletmelere kredi sağlayan taraflar, devlet, sendikalar, kamu sorumluluk duyulan taraflardandır (Arslan vd., 2018: 280). Meslek mensupları tarafından verilen kararlar kimi zaman mali açıdan tarafları etkileyebilmektedir. Bu sebeple etik kurallar çerçevesinde davranmak muhasebe meslek mensupları ve muhasebe bilgi sisteminden yararlanacak olan kullanıcılar açısından beklenen bir özelliktir (Carroll, 2005: 151).

Son yıllarda Amerika'da Enron, Worldcom, Global Crossing, İtalya'da Parlamat, Avusturya'da Insurance ve One Tel gibi yaşanan skandallar, kamuoyunun ve yatırım yapan kesimlerin finansal raporlamalara olan güvenini azaltmıştır. Enron skandalının etkisini de taşıyan Arthur Anderson olayı ise muhasebe mesleğine karşı olan güvenin kaybolmasına neden olmuştur (Mitchem, 2009:41).

Muhasebe alanında etik ilkelerin düzenlenmesi ve taraflarca benimsenmesi konusunda çalışmalar yapan ulusal ve uluslararası kuruluşlar vardır. Bunların başında Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) bünyesinde faaliyet gösteren Uluslararası Muhasebe Meslek Mensupları Etik Standart Kurulu (IESBA), Amerikan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (AICPA) ve Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Örgütü (INTOSAI) yer almaktadır. Ülkemizde ise muhasebe meslek mensuplarına yönelik etik standartları oluşturmaya ve uygulamaya çalışan Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) bu kapsamdaki çalışmalara yoğunlaşan bir kuruluştur. Bu kuruluşların temel amacı hangi ülkede olursa olsun

muhasebe meslek mensuplarının uygulayacakları hizmetlerde kamu çıkarlarını göz önünde bulundurmalarını ön planda tutan etik standartların yayınlanmasıdır. Etik standartlar; dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve özen, sır saklama ve mesleki davranış olarak beş ana başlıkta incelenmektedir (Çıtak ve Baskan, 2019:253). Son zamanlarda ülkemizde muhasebe meslek mensuplarına yönelik etik standartları oluşturmaya ve uygulamaya çalışan Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) bu kapsamdaki çalışmalara yoğunlaşmıştır (Özçelik ve Keskin, 2017: 142). Hem ulusal hem de uluslararası kuruluşlar tarafından uyulması gereken etik standartlar aşağıdaki gibidir (Sönmez ve Altınışık, 2021:85);

Dürüstlük: Meslek mensuplarının gerek iş gerekse mesleki ilişkilerinin tümünde doğru sözlü ve güvenilir olmasıdır. Bilgilerin aktarılmasında açık sözlü olmayı gerektiren bir ilkedir.

Tarafsızlık: Meslek mensuplarının taraflı ve önyargılı davranan üçüncü kişilerin davranışlarından etkilenmeden mesleki kararlar almak ve çıkar çatışmalarına engel olmayı gerektiren ilkedir.

Mesleki Yeterlilik ve Özen: Meslek mensuplarının işlerini yaparken teknik ve mesleki standartlar konusunda yeterli bilgi donanımına sahip olmayı hedefleyen ilkedir. Mesleki yeterlilik ve özen ilkesi, standartlara uygun davranılmasının başarıyı arttıracaklarını öngörmektedir.

Gizlilik: Mesleki faaliyetler ve ilişkiler sırasında elde edilen bilgilerin üçüncü kişilere aktarılamaması, edinilen bilgilerin çıkarlar doğrultusunda kullanılmasına engel olunmasıdır.

Mesleki Davranış: Yasalara ve yönetmeliklere uyulmasının yanı sıra mesleğe ve mesleğin itibarına zarar verebilecek her türlü davranıştan korunmayı ifade eder.

3. Metodoloji

Araştırma kapsamında web of science veri tabanında “muhasebe etiği”, “muhasebe meslek etiği” anahtar kavramları dikkate alınarak tarama yapılmış tarama sonucunda 268 çalışma üzerinde bibliyometrik analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamına alınan çalışmaların tamamı yabancı kökenli olup elde edilen veriler plain text file (txt) formatında kaydedilmiştir.

Bibliyometrik analiz için Web of Science veri tabanından elde edilen çalışmalar için “VosViewer” programından da faydalanılmıştır. Çalışma sonuçları tablo, şekil ve grafikler yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

4. Bulgular

Çalışmada elde edilen veriler, bibliyografik analizlere tabi tutularak şekil ve tablolar halinde sunulmaya çalışılmıştır. Öncelikle çalışmalara yönelik genel bulgular analiz edilmiştir. Daha sonra alanda yazılan makale ve yazarları hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak muhasebe meslek etiği alanındaki çalışmaların kavramları dikkate alınarak analizler gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

4.1. Genel Bulgular

Tablo 1’de 2000 - 2022 yılları arasında muhasebe meslek etiğine yönelik çalışmalar hakkında genel bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışmalara Yönelik Genel Bulgular

Tanımlar	Veriler
Zaman Aralığı	2000 -2022
Kaynaklar (Dergiler, Kitaplar, vd.)	75
Makaleler	193
Ortalama Yıllık Makale Yayını	11,7
Makale Başına Yıllık Ortalama Atıf	7,6
Toplam Referanslar	2.425
Toplam Yazar Sayısı	200

Tablo 1 dikkate alındığında 22 yıl içerisinde 193 makale, 75 dergi, kitap vb. çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Yıllık olarak ortalama 11,7 adet muhasebe meslek etiğine yönelik çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Makale başına yıllık 7,6 adet atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte 200 farklı yazarın 2.425 referans yaptığı görülmektedir. Referans oranı muhasebe meslek etiğine yönelik uluslararası çalışmaların sayıca fazlalığını göstermesi açısından göze çarpmaktadır.

4.2. Bibliyometrik Analiz Sonucu Elde Edilen Bulgular

2000 - 2022 yılları arasında muhasebe meslek etiğine yönelik çalışmaların analiz sonuçları tablolar ve şekiller aracılığıyla sunulmaya çalışılmıştır.

4.2.1. Makaleler ile İlgili Elde Edilen Bulgular

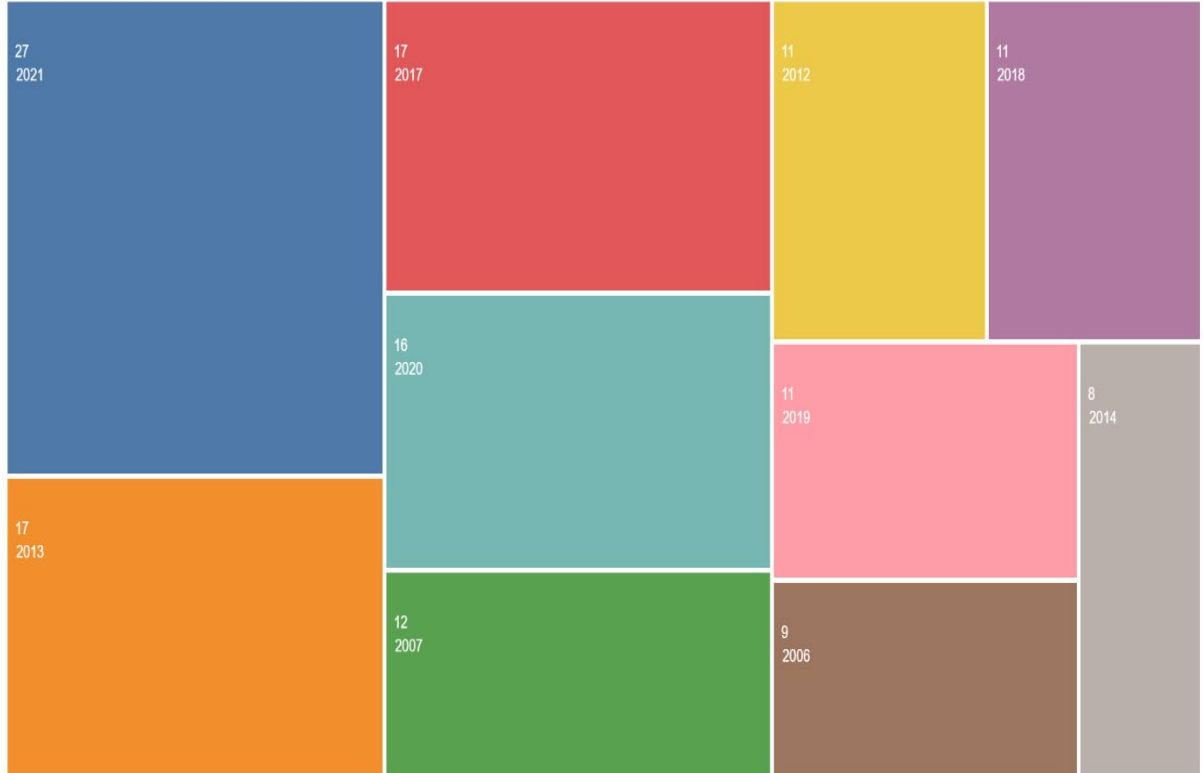
2000 ile 2022 yılları arasında muhasebe meslek etiğine yönelik akademik makaleler hakkında veriler tablolar ve şekiller yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 2. Makaleler İle İlgili Genel Bulgular

Tanımlar	Veriler
Makaleler	193
Makale; Kitap Bölümleri ve sempozyum kitapları	71
Makale; Erken Erişim	4

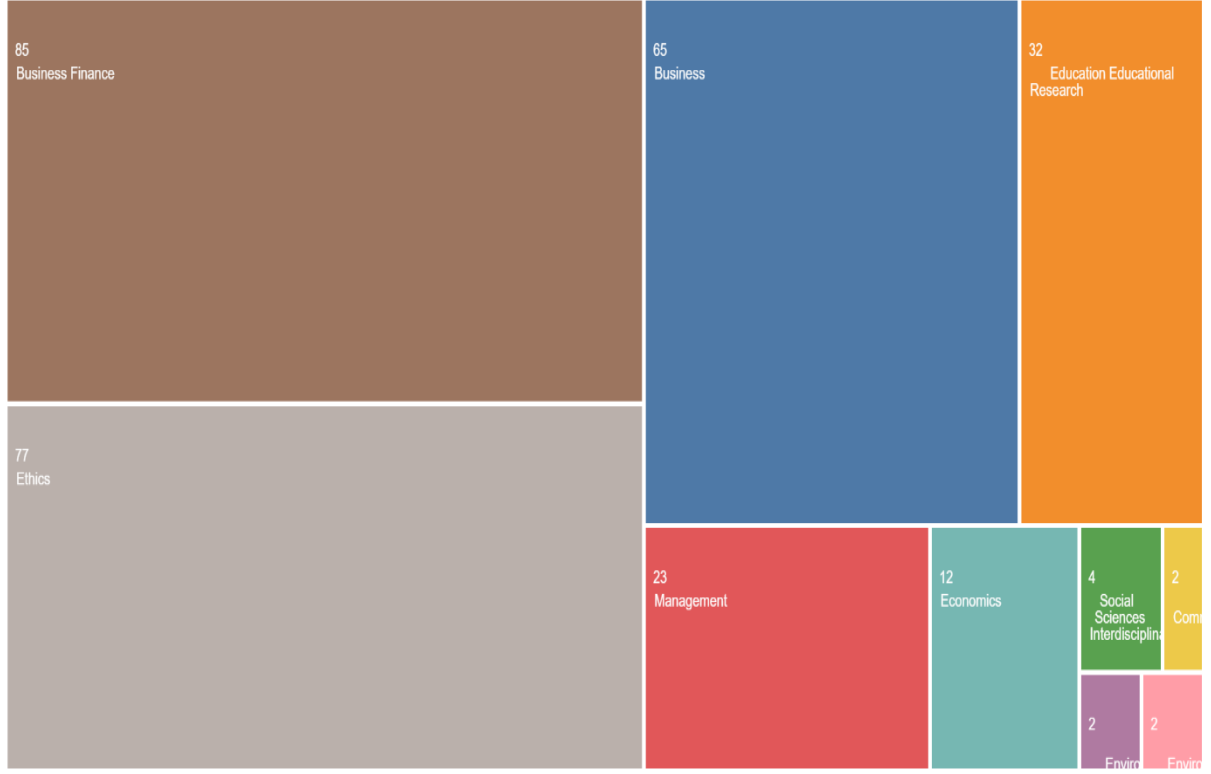
Tablo 2, alışma kapsamına alınmış olan makaleler hakkında genel bilgileri göstermektedir. Tablo 2'ye göre 22 yıllık süre kapsamında 193 uluslararası makalenin yazıldığı, 71 adet kitap, kitap bölümü veya sempozyum kitaplarında muhasebe meslek etiğine yönelik çalışmaların yer aldığı, 4 makalenin de hala yayınlanma aşamasında olduğu tespit edilmiştir.

şekil 1. Yıllık Makale Dağılımına İlişkin İstatistiki Veriler

Çalışma kapsamında belirlenen makalelerin yıllara göre dağılımı şekil 1'de gösterilmiştir. Buna göre 2021, 27 makale ile muhasebe meslek etiğine yönelik en yüksek makale yayınlama yılı olmuştur. 2013 ile 2017 yılları ise 17 makale ile ikinci en yüksek sayıda makalenin yayınlandığı yıllar olarak görülmektedir. Araştırmada günümüzde meslek etiğine yönelik bir çalışmanın yapılmaması dikkat çekici bir durum olarak görülmektedir.

Şekil 2. Makalelerin İlgili Alanlara Göre Dağılımları

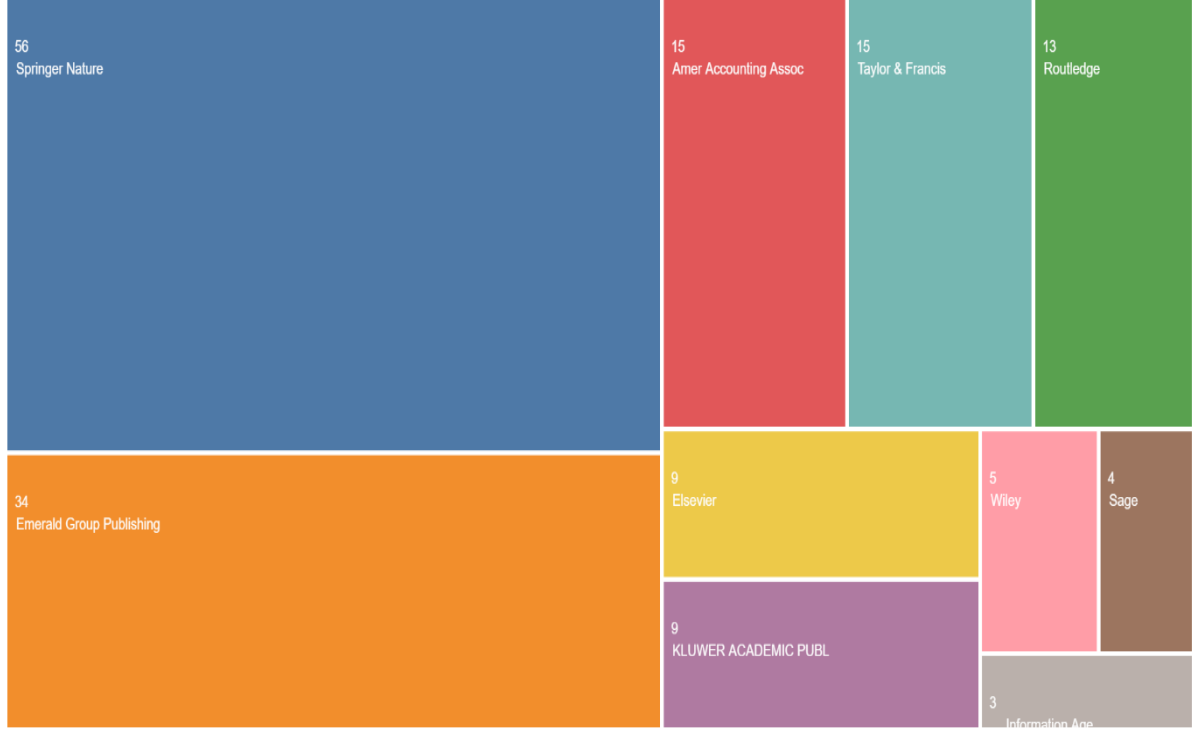
Şekil 2 çalışmaların ilgi alanlarına göre dağılımını göstermektedir. Şekil 2'ye göre muhasebe meslek etiğinin 85 makale ile en fazla iş finansmanı alanında yapıldığı görülmektedir. İlgili alanına göre etik alanında yazılan 77 makaleyi ise 65 çalışma ile işletme alanı takip etmektedir.

Tablo 3. İlgili Kaynaklara Göre Makaleler

Yayıncı Kuruluşlar	Makale Sayısı
Springer Nature	56
Emerald Group Publishing	34
Amer Accounting Assoc	15
Taylor & Francis	15
Routledge	13

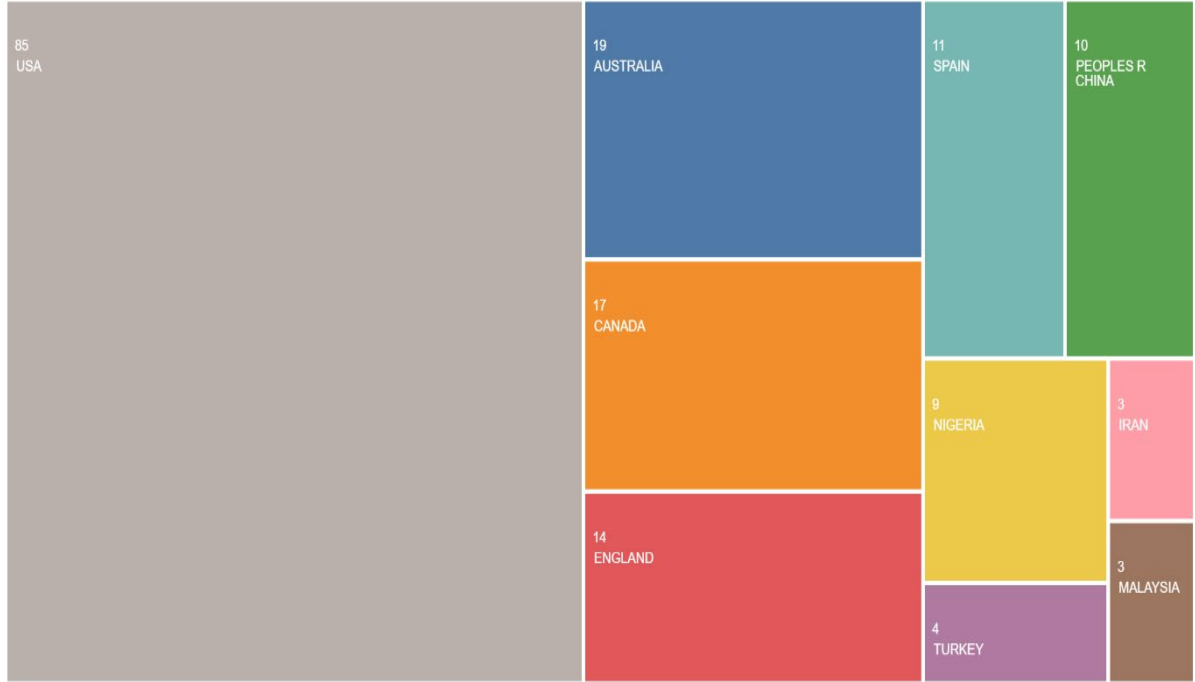
Tablo 3'te yayımlanan makalelerin yayımlandıkları kuruluşlar hakkında genel bilgiler yer almaktadır. Tablo 3'te özellikle en fazla yayın yapılan ilk beş kuruluş gösterilmiştir. Tablo 3'e göre 56 makale yayımlayan Springer Nature yayıncı kuruluşu birinci sırada yer almaktadır. 34 yayın ile Emerald Group Publishing yayıncı kuruluşu ikinci sırada yer almaktadır. Emerald Group Publishing yayıncı kuruluşunu 15 er yayın ile Amer Accounting Assoc ve Taylor & Francis kuruluşları takip etmektedir. Son olarak 13 yayın ile Routledge yayıncı kuruluşu en fazla yayın yapılan beşinci kuruluş olarak yer almaktadır. Ayrıca diğer yayıncı kuruluşlar Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Makalelerin Yayınılandıkları Kuruluşlar

Şekil 4’te çalışmaların ülkelere göre dağılımı gösterilmektedir. Şekil 4’e göre 85 çalışma ile ABD ilk sırada yer almaktadır. 19 çalışma ile Avustralya ikinci sırada yer alırken 17 çalışma ile Kanada üçüncü sıradadır. Türkiye’de ise muhasebe etiğine yönelik sadece 4 çalışmanın olması dikkat çekicidir.

Şekil 4. Çalışmaların Ünelere Göre Dağılımı

Tablo 4’ e göre en fazla yayın yapılan endeksin 87 yayın ile Social Sciences Citation Index (SSCI) olduğu tespit edilmiştir. İkinci sırada ise 63 yayın ile Emerging Sources Citation Index (ESCI) yer almaktadır.

Tablo 4. Yayın Yapılan Dergi Endekslerine İlişkin Veriler

<i>Endeksler</i>	<i>Yayın Sayısı</i>
Social Sciences Citation Index (SSCI)	87
Emerging Sources Citation Index (ESCI)	63
Book Citation Index-Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH)	36
Conference Proceedings Citation Index-Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)	23
Art & Humanities Citation Index (A&HCI)	3
Sciences Citation Index Expanded (SSCI-Expanded)	3

Tablo 5’te muhasebe meslek etiği konusunda yayınlanan makalelerin yayımlandıkları dergilere ilişkin verileri yer almaktadır.

Tablo 5. Yayın Yapılan Dergilere İlişkin Veriler

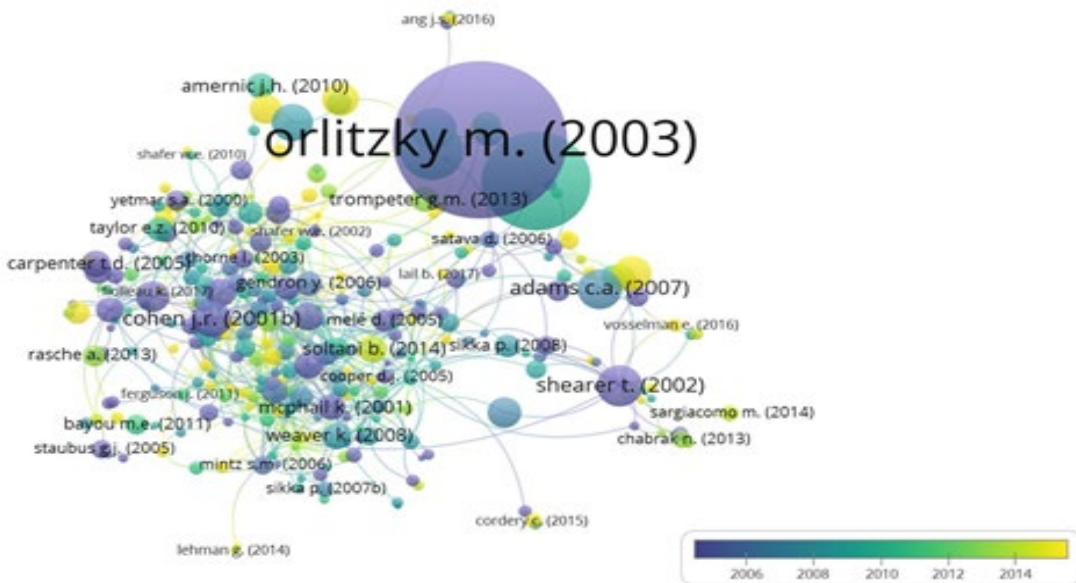
<i>Dergiler</i>	<i>Yayın Sayısı</i>
Journal of Business Ethics	58
Accounting Ethics Education	12
Research on Professional Responsibility and Ethics in Accounting	12
Routledge Studies in Accounting	12
Accounting Education	8
Issues Accounting Education	7

Tablo 5’e göre en yüksek oranda yayın yapılan dergi 58 yayın ile Journal of Business Ethics olmuştur. İkinici sırada ise 12’şer yayın ile Accounting Ethics Education, Research on Professional Responsibility and Ethics in Accounting ve Routledge Studies in Accounting dergileri yer almaktadır.

4.2.2. Atıflar ile İlgili Elde Edilen Bulgular

2000 - 2022 yılları arasında yayınlanmış olan çalışmalara yapılan atıflar şekil 5’te gösterilmiştir. Ayrıca Tablo 7 ve şekil 6’da yıllar bazında çalışmalara yapılan atıflara ait veriler gösterilmiştir.

şekil 5. Çalışmaların Yıllık Ortalama Atıf Oranları

Şekil 5’te çalışmalara yapılan atıflar ve atıfların yapıldığı yıllar gösterilmiştir. Şekil 5’e göre ilk çalışmaların Cohen J. R. ve McPhail K. tarafından 2001 yılında yapıldığı görülmektedir. İki yıl sonra Orlitzky M. tarafından 2003 yılında bir çalışma gerçekleştirildiği görülmektedir. 2008 yılına kadar bu yazara atıfların yüksek oranda yapıldığı fakat 2010 yılından itibaren Dellaportas S.’ye atıf yapılma oranının yükseldiği görülmektedir. Bu durum Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 6. Yıllık Atıf Oranlarına İlişkin Veriler

Tarihler	Atıflar	Yıllık Ortalama	Toplam
2018	195	107,65	2.153
2019	199		
2020	232		
2021	375		
2022	185		

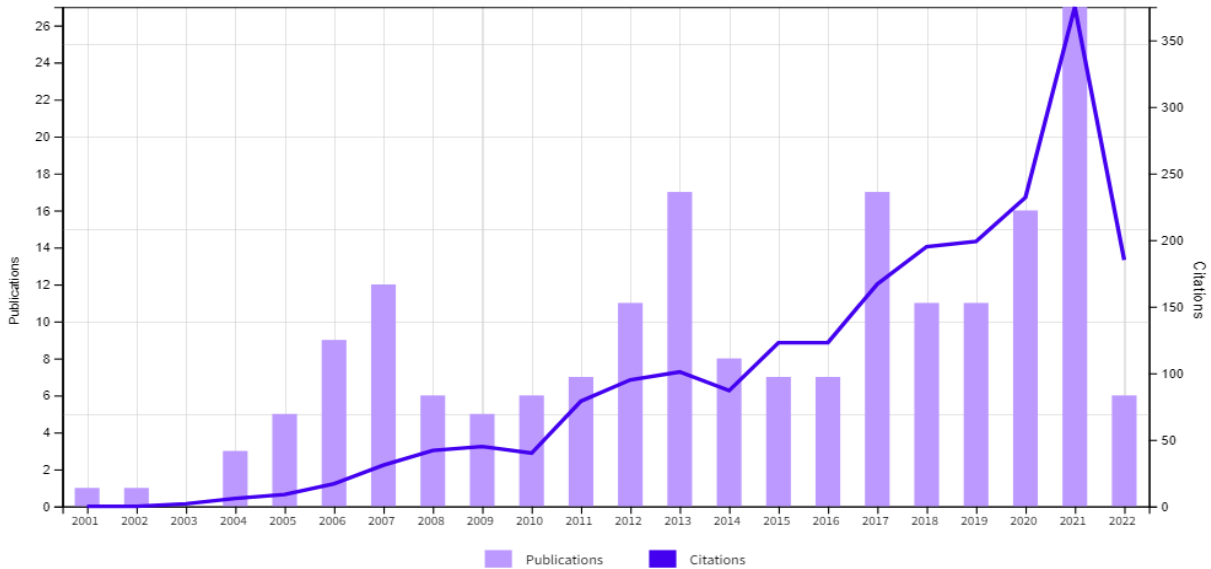
Tablo 6’da son beş yıla ait yıllık atıf verileri yer almaktadır. Tablo 6’ya göre en yüksek atıf yapılan yıl 375 atıf ile 2021 yılı olarak tespit edilmiştir. 2020 yılı 232 atıf ile ikinci sırada yer almaktadır. 2000-2022 yılları arasında yıllık olarak ortalama 107,65 adet atıf yapıldığı ve toplam 2.153 atıf yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Yazarlara İlişkin Yıllık Atıf Verileri

Yazar	Yıllar					Yıllık Ortalama Atıf	Toplam
	2018	2019	2020	2021	2022		
<i>Dellaportas (2006)</i>	8	10	7	13	6	6.41	109
<i>McPhail (2001)</i>	7	2	6	9	0	4.41	97
<i>Ellias (2002)</i>	5	9	6	9	0	4.43	93
<i>Martin (2016)</i>	10	15	11	25	14	11.71	82
<i>Chen ve Leung (2006)</i>	7	7	5	11	2	4.53	77

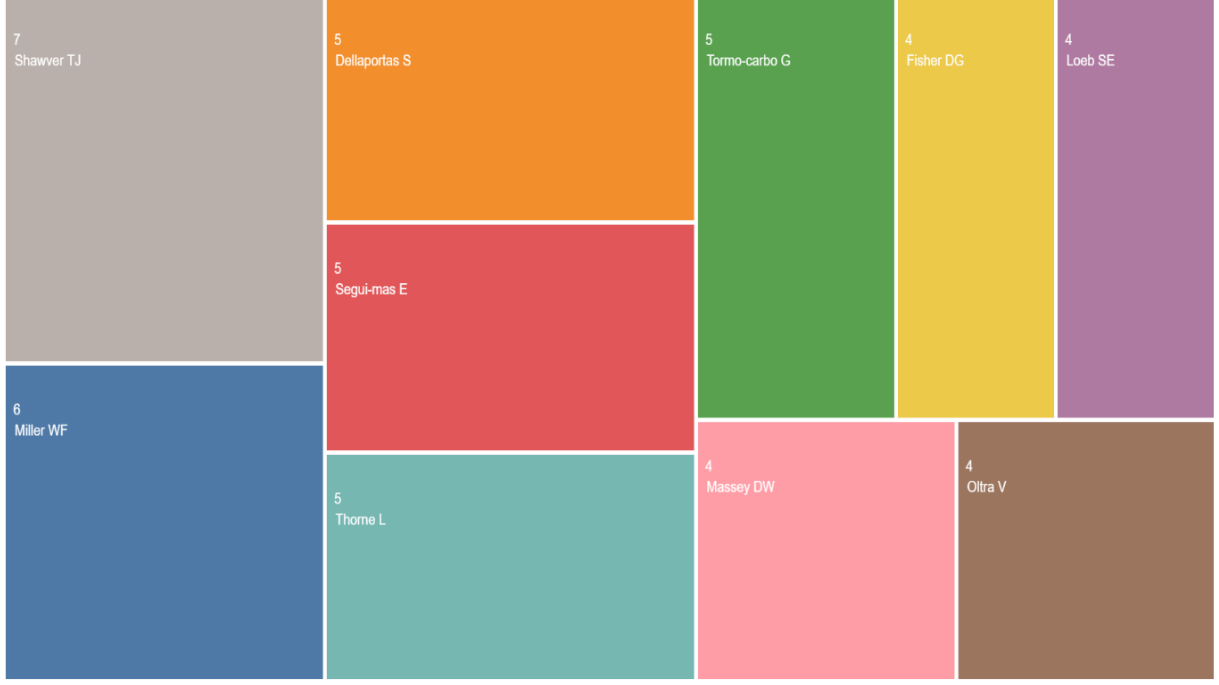
Tablo 7’de son 5 yılda yüksek atıf alan yazarlar ve yıllara göre dağılımı gösterilmiştir. Tablo 7’ye göre 2006 yılında yayım yapan Dellaportas’ın 109 atıf ile birinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Fakat kendisinden 10 yıl sonra yayım yapan Martin’in yıllık atıf oranı ile ilk sırada yer aldığı ve aynı zamanda yıllar bazında 11.71 ortalama ile en yüksek oranda atıf yapılan yazar olduğu görülmektedir.

Şekil 6. Yıllara Göre Yayınlanan ve Atıf Yapılan alışmalar İlişkin Veriler

Şekil 6'ya göre hem en yüksek yayın oranı hem de en yüksek atıf oranının yapıldığı yıl 2021 yılı olarak görülmektedir. Ayrıca 2022 yılının Aralık ayı dıŐında birçok yıldan daha az yayın yapılmasına rağmen daha yüksek atıf oranına sahip olduğu görülmektedir.

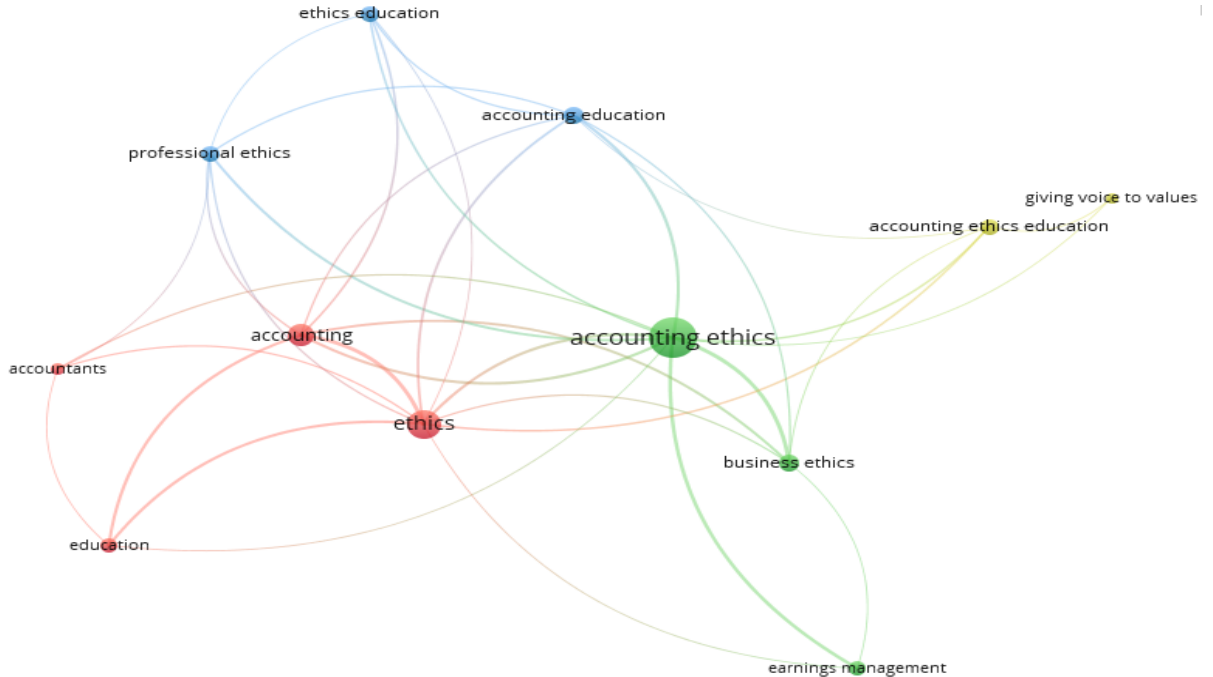
Şekil 7. En Fazla Katkı Sağlayan Yazarlar

2000 - 2022 yılları arasında muhasebe meslek etiği konusuna yönelik en fazla katkı sağlayan yazarların çalışma sayıları Şekil 7'de gösterilmiştir. Şekil 7 dikkate alındığında Shawver T.J.'nin 7 makale ile bu alanda en fazla çalışması olan yazar olduğu görülmektedir. 6 çalışma ile Miller W.F. ve 5'er çalışma ile Dellaportas S., Segui-mas E. ve Thome L. yer almaktadır.

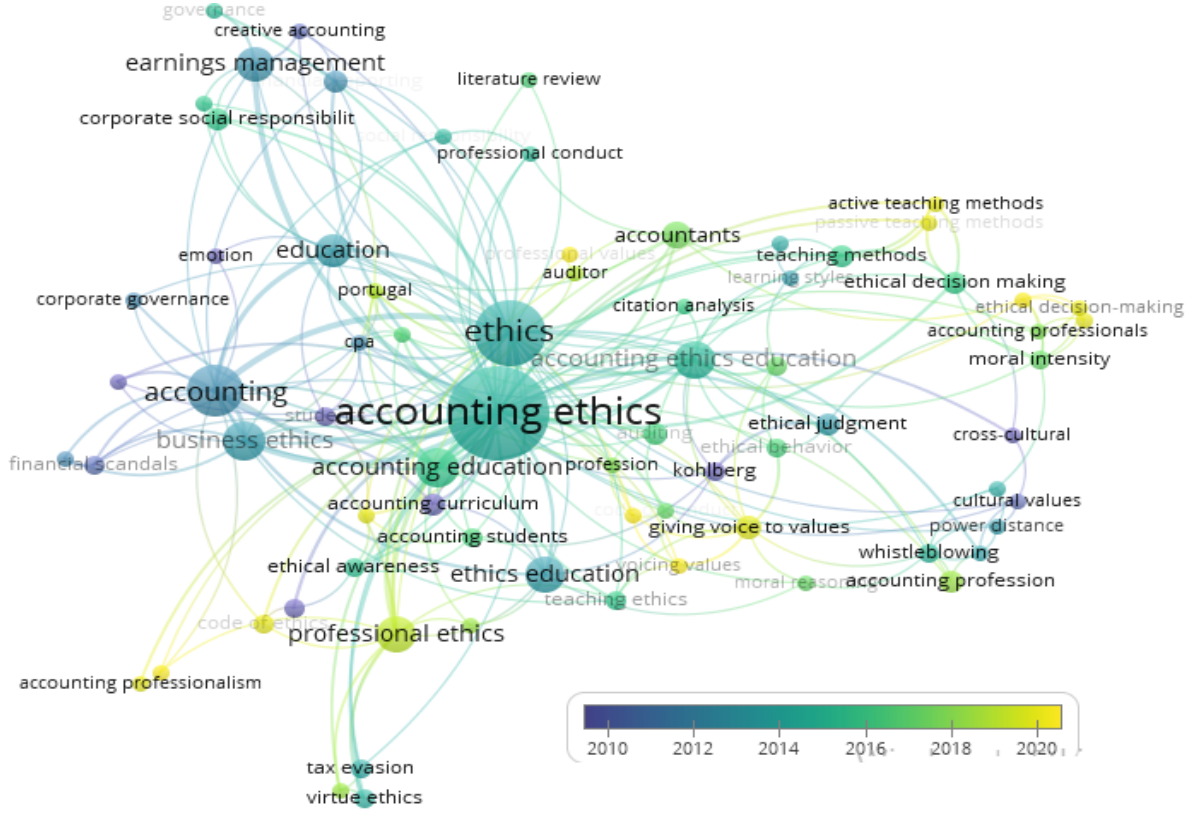
4.2.3. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimelere Ait Bulgular

Şekil 8. Anahtar Kelime Bulutu

Şekil 8’de yazarların çalışmalarında en fazla kullandığı anahtar kelimeler gösterilmiştir. Şekil 8’e göre çalışmalarda muhasebe etiği kelime grubu en çok anahtar kavram olarak kullanılmıştır. Daha sonra muhasebe, etik ve iş etiği gibi kelime ve kelime gruplarının çalışmalarda ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 9. Yıllara Göre Anahtar Kelime Bulutu

Şekil 9’da yıllara göre araştırmacıların anahtar kelime olarak kullandıkları kelimeler gösterilmektedir. Şekil 9’a göre 2012 yılına kadar muhasebe etiği kelime grubu en fazla anahtar kelime olarak kullanılmıştır. 2018 yılından itibaren ise meslek etiği kavramının en fazla anahtar kelime olarak kullanıldığı görülmektedir.

5. SONUÇ

Bilgi teknolojilerin gelişimi, ekonomik krizler veya farklı nedenlerden dolayı işletme çöküşlerinin yaşanması çalışanların mesleğini yerine getirirken temel etik ilke ve kurallara göre hareket etmesini oldukça zorlaştırmıştır. Bütün meslek dallarında olmak üzere özellikle muhasebe meslek mensuplarının mesleki etik kural ve ilkelere uyma gerekliliği konusundaki baskı daha da artmıştır. Bunun yanı sıra muhasebe meslek mensuplarının bilgi kullanıcılarına sundukları bilgilerin güvenilirliği sorgulanmaya başlanmıştır. Bu ve benzeri nedenlerden dolayı günümüze ışık tutacağı düşüncesiyle 2000 ile 2022 yılları arasında muhasebe meslek etiği konusundaki çalışmalar araştırmanın konusu olarak kabul edilmiştir. Bu amaçla 22 yıllık süre zarfında muhasebe meslek etiğine yönelik çalışmalar incelenerek bibliyometrik analiz yapılmıştır.

Analiz sonucunda öncelikle muhasebe meslek etiğine yönelik 22 yıl içerisinde 193 adet makalenin yazıldığı sonucu elde edilmiştir. Bu çalışmalar ile yıllık olarak ortalama 12 makalenin yazıldığı ve ortalama 8 atıf yapıldığı görülmektedir. Bu veriler dikkate alındığında muhasebe meslek etiğine yönelik uluslararası çalışmaların yüksekliği göze çarpmaktadır. Bu durum dünyada meslek etiğinin meslek mensupları açısından önemine vurgu yapmaktadır.

Muhasebe meslek etiğine yönelik olarak 2000 - 2022 tarihleri arasında en fazla çalışmanın 2021 yılında yapıldığı görülmektedir. 2013 ve 2017 yılları da yine çalışmaların en fazla yapıldığı yıllar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun iş finansmanı alanında olduğu, çalışmaların genellikle ABD’li yazarlar tarafından yapıldığı göze çarpmaktadır. Bu alanda Türkiye’den 4 çalışmanın varlığı dikkat çekici bir durumdur. Social Sciences Citation Index (SSCI) en fazla yayın yapılan endeks olurken, Journal of Business Ethics en fazla yayın yapılan dergi olarak görülmektedir. Muhasebe meslek etiğine yönelik ilk çalışmaların Cohen J. R. ve McPhail K. tarafından 2001 yılında yapıldığı görülmektedir.

2021 yılı hem en fazla yayın yapılan hem en fazla atıf yapılan yıl olmuştur. Dellaportas 22 yıllık süreçte en fazla atıf yapılan yazar olurken, Martin yıllık atıf oranı ve aynı zamanda yıllar bazında ortalama olarak en yüksek oranda atıf yapılan yazar olarak görülmektedir. Muhasebe meslek etiği alanında Shawver T.J. en fazla çalışmaya sahip olan yazar konumundadır. 22 yıllık süreçte çalışmalarda en fazla muhasebe etiği kelime grubu anahtar kavram olarak kullanılmıştır. Daha sonra muhasebe ve etik kelimeleri ile iş etiği kelime grubunun ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan çalışmaların büyük bir bölümü İngilizce yazılmış makalelerden oluşmaktadır. Bu nedenle Türkiye’de yazılmış bu alanla ilgili çalışmalar dikkate alınarak yeni çalışmalar yapılabilir. Çalışma Web of Science arayüzündeki çalışmalar dikkate alınarak yapılmıştır. Farklı arayüzler kullanılarak çalışmalar yapılabilir. Son olarak bu çalışma 22 yıllık (2000-2022) bir süreç içerisindeki çalışmaları kapsamaktadır. Bu süreç genişletilerek yeni çalışmalar yapılabilir. Bu kapsamda çok sayıda çalışmanın olmaması gelecekte bu konuda çalışma yapmak isteyenler için yol gösterici olabilir.

Kaynakça

ARSLAN, H., GöKOğLAN, K. ve BULUT, M. (2018). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ğrencilerinin Muhasebe Meslek Etiği Algıları zerine Bir Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 278-294. <https://doi.org/10.17755/esosder.330372>

CARROLL, R.A. (2005). Model for Ethical Education in Accounting, In Gowthorpe, C. and Blake J. (Eds.) "Ethical Issues in Accounting" (2nd ed) . pp: 149-164.

CELAYİR, D. (2019). Kaliteli Finansal Raporlamada Muhasebe Meslek Etiğinin nemi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 199-210.

ÇITAK, F. ve BASKAN, T. (2019). Muhasebe Uygulamalarındaki Elektronik Gelişmelerin Muhasebe Meslek Etiğine Etkisi: Kırıkkale İlindeki Muhasebe Meslek Mensuplarının Bakış Açısı zerine Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22(zel Sayı), 249-270.

İL KOçYİğİT, S.,UZUNER, M., SALęİN, E. ve YÜKSEK, M. (2017). Öğrencilerin Muhasebe Meslek Etiği Algısı: Gazi niversitesinde Bir Uygulama. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 158-177.

DAşTAN, A. (2009). Etik Eğitiminin Muhasebe Eğitimindeki Yeri Ve nemi: Türkiye Değerlendirmesi. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 26 (1), 281-311.

GÜREDİN, E. (2010). *Denetim ve Güvence Hizmetleri SMMM ve YMM'lere Yönelik İlkeler ve Teknikler*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

MITHCHEM, E. (2009). Analysis of International Ethical Standards in Accounting. *International Business & Economics Research Journal*, 8, 41-50.

ÖZÇELİK, H. ve KESKİN, S. (2017). Muhasebe Meslek Etiği Ve Uygulamaları: Batı Akdeniz Bölgesinde Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 138-150.

SÖNMEZ, Y. ve ALTINIşIK, F. (2021). Üniversite ğrencilerinin Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Düzeylerine Yönelik Algıları. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(zel Sayı), 81-100.

UYAR, S., KAHVECİ, A. ve YETKİN, M. (2015). Öğrencilerin Muhasebe Meslek Etiği Algısı: ALTSO Meslek Yüksekokulu rneği. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 237-247.